

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 10 februari 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen ett av lagutskotten åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning hava båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1940.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diariumer, vilka år 1940 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet tillhanda.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelar militieombudsmannen Sture Centerwall till en början, att han från och med den 15 juli till och med den 10 augusti samt från och med den 6 till och med den 23 december 1940 begagnat sig av den militieombudsmannen enligt 23 § i instruktionen tillkommande rätt till semester. Under nämnda tider har militieombudsmansämbetet, jämlikt bestämmelse i nämnda paragraf, uppehållits av den för militieombudsmannen utsedde suppleanten, häradshövdingen Ivar Lamech Wieslander.

Enligt vad i berättelsen härefter omförmäles har militieombudsmannen Centerwall under år 1940 företagit inspektionsresor till Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Norrbottens län samt i Stockholm inspekterat Svea livgarde, Svea artilleriregemente, chefen för Ostkustens marindistrikt, Stockholms örlogsstation och Stockholms örlogsvarv, varjämte han för inspektion av vissa med anledning av den förstärkta försvarsberedskapen vidtagna åtgärder företagit särskilda resor till Malmöhus och Jämtlands län. Tjänstförrättande militieombudsmannen Wieslander har företagit en inspektionsresa till Kopparbergs och Västernorrlands län.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen biträts av byråchefen och byråintendenten vid militieombudsmansexpeditionen. För granskningen av vissa kassaförvaltningars räkenskapshandlingar har militieombudsmannen

såsom biträde anlitat en intendenturofficer. Vid inspektionen av truppförband hava krigsrättsprotokollen, protokollen angående disciplinära bestraffningar, de militära straffregistren, anteckningsböckerna över meddelade tillrättavisningar, kassaförvaltningens räkenskapshandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom marketenterirörelsen granskats. Tillika har uppmärksamhet ägnats åt vårderna av kaserner och materiel, åt hygieniska förhållanden samt åt utspisningen. I samband med inspektionerna av truppförband hava även arrestlokaler besökts.

Över de under året handlagda ärendena meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1940 års lagtima riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1940 från år 1939 balanserade ärenden till ett antal av 85

Under år 1940 tillkommo ärenden till följande antal:
 enligt allmänna diariet 1,050
 enligt diariet över hemliga ärenden 135

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1940, utgör alltså 1,270

De ärenden, som tillkommit under år 1940, utgöras av:
 ärenden inkomna från myndighet 99
 klagomål eller framställningar från enskilda 727
 ärenden uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning 327
 militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. 32
 Summa 1,185.

Sammanlagda antalet av dem som under året anförde klagomål eller gjorde framställningar utgjorde 2,072, varav 38 officerare, 32 underofficerare, 1,830 underbefäl och meniga samt 172 civila personer.

Av de från år 1939 balanserade 85 ärendena hava 54 utgjorts av klagomål eller framställningar från enskilda samt 30 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m. Ett ärende hade inkommit från myndighet.

Till behandling under år 1940 hava alltså förelegat 100 ärenden, som inkommit från myndighet, 781 klagomål eller framställningar från enskilda, 357 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m., samt 32 organisations- och förvaltningsärenden, tillhopa 1,270 ärenden.

Av dessa ärenden hava
 till annan myndighet hänvisats 9
 utan åtgärd avskrivits 3

på grund av återkallelse avskrivits	5
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	657
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	212
föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd	33
föranlett framställning till Konungen eller till departementschef	16
föranlett annan åtgärd	131
och äro vid 1940 års utgång	
under utredning	111
på militieombudsmannens prövning beroende	93
	<hr/> Summa 1,270.

Av hela antalet under år 1940 till behandling föreliggande ärenden (1,270) hava under året slutbehandlats 1,043 medan till följande år balanserats 227.

Av de anhängiggjorda åtalen (därmed jämförliga ärenden) voro vid 1940 års början ännu icke slutligt prövade	7
anhängiggjordes under år 1940	26
	<hr/> Summa 33.

Av dessa åtal	
hava under året slutligen avgjorts	22
äro vid årets slut på prövning beroende	11
	<hr/> Summa 33.»

Ämbetsberättelsen upptager vidare såsom bilagor:
redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,
redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd, samt
redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts till Konungen m. m.

Beträffande åtalen har liksom i militieombudsmannens föregående ämbetsberättelser en mera fullständig redogörelse ansetts böra lämnas endast för sådana, som under året prövats av första domstol, varemot annat åtal allenast i korthet omnämns.

I avdelningen »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd» hava huvudsakligen medtagits sådana ärenden, vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts hava intresse utöver de enskilda fallen.

Under rubriken »Redogörelse för vissa framställningar till Konungen m. m.» redogöres för de åtgärder, som under år 1940 vidtagits i anledning av sex tidigare av militieombudsmannen eller tjänstförrättande militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser. Vidare omförmälas av militieombudsmannen eller tjänstförrättande militieombudsmannen nedannämnda dagar under år 1940 avlätna framställningar, nämligen

Första lagutskottets utlåtande Nr .

den 1 mars till Konungen angående iakttagelser vid inspektion år 1940 av Gotlands kustartillerikår i fråga om vissa hygieniska förhållanden m. m.;

den 17 april till Konungen angående krigsavlöningsreglementets avlöningsbestämmelser för fast anställd personal tillhörande 1.—3. krigslöneklasserna;

den 24 april till Konungen angående gällande soldatinstruktioners innehåll i fråga om krigslagsbestämmelser;

den 7 juni till Konungen angående vissa förhållanden å Skeppsholmen;

den 13 juli till Konungen angående villkoren för lämnande av uppgifter åt myndigheter ur de militära registren rörande straff och tillrättavisningar; sistnämnda dag till Konungen angående lärarbefattningen i krigshistoria vid krigshögskolan;

den 31 juli till Konungen angående behovet av klarare bestämmelser i vissa avseenden i förfogandelagstiftningen; samt

den 21 oktober till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående svensk ulls användning i ylleveror för försvarets räkning.

Därjämte redogöres under sistnämnda avdelning för ett av militieombudsmannen den 26 augusti 1940 till Konungen avgivet utlåtande angående ett av fångvårdsstyrelsen framlagt förslag till vissa förenklingar i fråga om fångförteckningarna.

Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 6 februari 1941.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Branting, Ewerlöf, Ekströmer, Thörnberg, Lindblom* och *Anton Svensson*;

från andra kammaren: herrar *Olsson* i Mellerud, *Björling, Larsson* i Hede, *Landgren, Lindahl, Nilson* i Eskilstuna och *Andersson* i Mölndal samt fröken *Öberg*.